

เทศน์เช้า วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ ไอ้เมื่อกี้มันบ่น บ่นไปก่อน บ่นไปก่อนคือว่าอาร์มภทเรื่อง
ความเป็นอยู่ของพวกเรา ความเป็นอยู่ของเรานี้แหละ ความใกล้ชิดของเรา เวลาเจ้าคุณอุบาลีฯ
ท่านพูดถึงหลวงปู่มั่น เวลาท่านไปเทศน์ที่วัดเจดีย์หลวง ท่านมันเทศน์มีหลักมีเกณฑ์ เทศน์เรื่อง
ข้างๆ ตัวเรานี้แหละ เรื่องชีวิตประจำวันเรานี้แหละ เรื่องที่เราคุ้นชินนี้แหละ แต่เวลาท่านมัน
เทศน์มันกินใจ นี่ไง มันกินใจเพราะมันเห็นโทษของมัน

เวลาเจ้าคุณอุบาลีฯ ชมหลวงปู่มั่นนะ เวลาท่านมันเทศน์เรื่องใกล้ตัวเรานี้แหละ เรื่องใกล้
ตัว เรื่องความเป็นอยู่ของเรานี้แหละ ถ้าเรื่องความเป็นอยู่ของเรา ความเป็นอยู่ของเรา ความ
เป็นอยู่ของเราถ้าเรามีสติมีปัญญา ความเป็นอยู่ เรามีสติปัญญาเท่าทัน มันไม่มีความทุกข์บีบคั้น
เราไป

วันนี้วันพระ วันพระเป็นผู้ประเสริฐนะ เวลาประเสริฐ คนเวลาประเสริฐ ประเสริฐที่
ไหน? ประเสริฐที่หัวใจ หัวใจองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาโคนต้นโพธิ์
นั่นนะ เวลาโคนต้นโพธิ์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้องค์เดียว เป็นศาสดานะ สอน
ตั้งแต่เทวดาลงมา สอน ๓ โลกธาตุ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะอะไร เพราะเวียนว่ายตายเกิด ใครเวียนว่ายตาย
เกิด? จิตนี้เวียนว่ายตายเกิด แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถอนอวิชชาออกจากจิตดวงนั้น
แล้ว แต่จิตดวงนั้นเป็นผู้ที่สะอาด ผู้ที่ผ่องแผ้ว แล้วจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันก็เป็นแบบนี้
เวลาเป็นแบบนี้ เทวดา อินทร์ พรหมถึงต้องมาฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป

เวลาประเพณีวัฒนธรรมของเรา แพ้เป็นพระ ชนะเป็นมาร แพ้เป็นพระ ถ้าแพ้เป็นพระ
เราแพ้เป็นพระ เวลาเขามีการโต้แย้งกัน เขาเถียงกัน เรามีสติปัญญาควบคุมความคิดเราได้ แพ้
เป็นพระ แพ้เป็นพระเพราะเป็นผู้ประเสริฐไป ชนะเป็นมาร เวลาชนะเขา เขียบย่ำเขาไปทั่ว คิด
ว่าตัวเองมีศักยภาพ มีอิทธิพลไป เวลาไม่มีอิทธิพล อิทธิพลในอะไรล่ะ? ในความโลภ ความโกรธ

ความหลง นี่ชนะเป็นมาร เวลาเป็นมารขึ้นมา เบียดเบียนตนเองยังไม่รู้ตัวนะ แล้วไปเบียดเบียนผู้อื่นไง มันเบียดเบียนเรา มันครอบงำหัวใจของเราใช่ไหม มันเหยียบย่ำหัวใจของเราก่อนใช่ไหม เหยียบย่ำหัวใจของเราหมดเลย มันมีแต่อารมณ์ มีแต่ความโลภ ความโกรธ ความหลงไปเหยียบย่ำเขา ไปทำลายเขา เบียดเบียนตนแล้วก็เบียดเบียนผู้อื่น

แพ้เป็นพระ เวลาแพ้ แพ้เป็นพระ มีสติปัญญา มีสติปัญญารักษาใจของเรา เราเป็นผู้ประเสริฐ เราเป็นผู้ประเสริฐนะ เขาเข้าใจผิด เวลาเขามีอารมณ์กระทบรุนแรง เขามีความโกรธของเขา เราให้อภัยเขา เราคุมเกมได้หมดเลยนะ เราคุมเกมของเรา เราดูแลหัวใจของเรา เราเป็นผู้ประเสริฐ นี่แพ้เป็นพระๆ นะ

นี่พูดถึงว่าเป็นประเพณีวัฒนธรรมที่เวลาพูดได้ด้วยปัญญาของเขา แต่ในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระผู้ประเสริฐๆ มันต้องเหยียบย่ำอวิชา มันต้องเหยียบย่ำความโลภ ความโกรธ ความหลง มันจะแพ้นะไปไหนล่ะ เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ข้ามพ้นทั้งดีและชั่ว แพ้แล้วชนะไม่มี มันทำลายหมด ทำลายป่าทั้งป่า ไม่ได้ตัดต้นไม้แม้แต่ต้นเดียว เวลาทำลายมันทำลายอวิชาไง ทำลายอวิชานะ อวิชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญญาณํ เป็นวิญญาณ เป็นอายตนะ เป็นความสัมพันธ์ มันเป็นปัจจยการ

แต่เวลาของเราหยาบๆ ของเราหยาบๆ เป็นขันธเป็นกอง รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันเป็นกอง ขนาดว่าเป็นกองนะ ของที่มันหยาบเป็นกอง เหมือนภูเขา ๕ ลูก ภูเขา-ภูเขา ภูเขาก็คือขันธ ๕ ภูเราก็กิเลสตัดหน้าความทะยานอยาก หัวใจของเรานี้ภูเขา ภูเขา-ภูเรามันกระทบกระทบกันหัวใจ แต่เราจับต้องไม่ได้หรอก

เวลาครูบาอาจารย์ท่านภาวนาของท่านเป็นนะ เวลาท่านอธิบายสิ่งต่างๆ บุคลาธิษฐาน ยกออกมาเป็นวัตถุ ยกออกมาเป็นชิ้นเป็นอันให้เราเห็นนะ มันเหมือนกับมันเป็นตัวตน พอเป็นตัวตนขึ้นมา เราก็คิดเลยนะ “อ้อ! อวิชามันเป็นแบบนี้ มันเป็นแบบนี้”

แต่เวลาคนที่เห็นนะ เวลาหลงตาท่านไปเห็นอวิชา โอ้โฮ! เขาว่าอวิชาเป็นยักษ์เป็นมารด้วยความนึกคิดของเรา อวิชามันควบคุมเรา มันมีโทษกับเรา เวลาไปเจอมัน มันสวยยิ่งกว่านางสาวจ๊กวาล จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่หมองไปด้วยอุปกิเลส เวลาจิตมันพิจารณาไปแล้วมันแว้งมันว่างไปหมด มันแปลกประหลาดมหัศจรรย์ โอ้โฮ! มันมหัศจรรย์มากกว่า จิตของเรา

ทำไมประเสริฐขนาดนี้ จิตของเราทำไมมันทะลุปรุโปร่ง จิตของเรามันทะลุทะลวงไปหมดเลย โอ้ย! มันมหัศจรรย์มาก มหัศจรรย์มาก

ธรรมะมาเดือนนี้นะ สิ่งที่มีมหัศจรรย์เกิดจากจุดและต่อม พอเดือนขึ้นมาแล้ว ขนาดธรรมะมาเดือนๆ ยังงง หันรีหันขวางอีก ๘ เดือน ท่านพูดเองว่าถ้าหลวงปู่มันอยู่นะ เราทะลุไปแล้ว เพราะไปหาหลวงปู่มัน หลวงปู่มันต้องบอกเลย โอ้อจุดและต่อมมันก็ภาวาสวะ ภาวนั้นใจ โอ้อปฏิสนธิจิตนั้นใจ แต่มันไม่มีใครสามารถเดือนได้ ก็ยังคันคว้าหาอยู่นั่นนะ

เวลาพิจารณาของท่านย้อนกลับมา พอย้อนกลับ ย้อนทวนกระแสกลับไปถึงมะพร้าว ๒ ขั้ว ก็ในภาวาสวะ ในภพ ในใจนั้นนะ พอทำลายแล้ว โอ้อที่ว่ามันมหัศจรรย์ๆ มันกองจี๊ควาย โอ้อที่ว่าจิตผ่องใส มหัศจรรย์ เว้งว้างไปหมด อุ๊ย! สุดยอดนั่นนะ นี่ไง แพ้เป็นพระๆ เพราะเราไม่รู้ตัว ถ้าเราไม่รู้ตัว อารมณ์เป็นเรา สรรพสิ่งเป็นเรา ความรู้เป็นเรา เรากี่ว่าเราเก่ง เรากี่ว่าเราดี เรากี่ว่าเห็นไปหมดเลย อุ๊ย! ทำไมทะลุปรุโปร่ง จิตมันมหัศจรรย์ มันทะลุปรุโปร่งไปหมดเลย จิตนี้มหัศจรรย์มาก มหัศจรรย์มาก นี่ไง เพราะเรากับอันนั้นเป็นอันเดียวกัน แต่พอธรรมะมาเดือน มันย้อนกลับ พอย้อนกลับ มันทำลายนะ โอ้อที่ว่ามันมหัศจรรย์ มันกองจี๊ควาย

ท่านให้เห็นว่าเวลาติด มันขย่งองสรรเสริญขนาดนั้น เวลามันทำลายไปแล้วนะ เวลามันทำลายไปแล้วเหมือนกองจี๊ควาย โอ้อที่เราติดอยู่ ขณะที่เราติดอยู่ เราติด เราว่าเป็นความรู้ของเรา เป็นความมหัศจรรย์ของเรา เรากี่ภูมิใจ เพราะความภูมิใจอันนั้น ความภูมิใจอันนั้นมันถึงได้แพ้ เพราะความภูมิใจอันนั้นมันถึงได้ติด เพราะความภูมิใจอันนั้นนะ ความภูมิใจ

อภิญา สิ่งต่างๆ ที่เป็นอภิญา สิ่งที่มีจิตมันมีความมหัศจรรย์ของมันในหัวใจ ถ้ามันเป็นปัญญา ปัญญามันชำระ มันถอดมันถอนหมด ถ้ามันถอดมันถอน มันเป็นความจริง ถ้าแพ้เป็นพระ ชนะเป็นมาร โอ้อนั่นมันเป็นประเพณีวัฒนธรรม เป็นวัฒนธรรมของเราที่ว่าถ้ามันควบคุมได้ มันก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ เป็นจริงๆ หมายความว่า เป็นปุถุชนคน เป็นคนหนา อยู่ในสังคมมันก็ต้องมีสติมีปัญญารักษาตัวเองเพื่อความสงบร่มเย็นในสังคม แพ้เป็นพระ ชนะเป็นมาร แต่ไม่อยากแพ้ อยากชนะทั้งนั้นเลย

ถ้า แพ้เป็นพระ ชนะเป็นมาร มันเป็นสำนวน เป็นสิ่งๆที่เตือนให้คนมีสติมีปัญญา แต่เวลาปฏิบัติจริงๆ เข้าไป มันพลิกกลับ มันเหยียบย่ำไปหมด มันต้องทำลายไปหมด ถ้ามันไม่มีการทำลาย ไม่มีการกระทำ มันเป็นความจริงขึ้นมาไม่ได้ ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมาไม่ได้ แล้วมัน

กระทำที่ไหนล่ะ ถ้ากระทำขึ้นมา ถ้ามันเริ่ม เรามาวัดมาวา เรามาสร้างอำนาจวาสนาบารมี เพราะเรามีศรัทธาความเชื่อ เรามีศรัทธาความเชื่อของเรานะ ความเชื่อ ศรัทธาความเชื่อเป็นหัวใจจักร ชักนำเราขึ้นมา เวลาทำบุญกุศลแล้วให้ฟังธรรมๆ ฟังธรรมก็ให้ปัญญา

ทางโลกเขาบอกว่า ให้ปลาเขากับให้เบ็ดเขา ให้ปลาเขา เขากินของเขาหมด ให้เบ็ดเขา เขาไปหัดตกปลา เขาทำของเขาได้ ทำบุญกุศล ทำบุญกุศลเป็นอามิส สิ่งที่เป็นอามิสใช้มันหมดได้ แต่เวลาประพฤติปฏิบัติ เราจะมีเบ็ดของเรา เราจะตกปลาของเรา ถ้าเราตกปลาของเรา มันจะได้ปลาของเรา ถ้าได้ปลาของเรา เราตกปลาได้ เราหาปลาได้ ชีวิตเรา เราดำรงชีวิตของเราไปได้

นี่ก็เหมือนกัน ฟังธรรมๆ ฟังธรรมสิ่งที่ไม่เคยได้ยินได้ฟัง สิ่งที่ได้ฟังแล้วดอกย้ำมัน สิ่งที่สงสัย เวลาถ้ามันแก้ความสงสัยได้ จิตใจมันผ่อนคลาย ถ้ามันฟังธรรมๆ ฟังธรรมแล้ว เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราก็เอาธรรมะมาตริก มาพิจารณาของเรา มาต่อยอดเป็นปัญญาของเรา ถ้าปัญญาของเรา เราจะตกปลาๆ แล้ว เราจะปัญญาของเรา ถ้าปัญญาของเรา ชีวิตเราจะมีค่าขึ้นมาเลย แล้วว่าถ้ามีปัญญาๆ มันจะทำบุญกุศลๆ อยากให้บุญกุศลตอบสนองเราให้มีความสุข ความร่มเย็น

ความสุขความร่มเย็นทั้งหมดมันเป็นอนิจจัง สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา ความจริงในโลกนี้มันเป็นอนิจจัง มันชั่วคราว มันมีมาแล้วเดี๋ยวมันก็เสื่อมไป พอเสื่อมไป พอเราทำได้เดี๋ยวมันก็มีอีก วงจรมันจะหมุนของมันอยู่อย่างนั้นแหละ แล้ววงจรหมุน เราก็ต้องหมุนอยู่อย่างนั้นแหละ เราก็ต้องรักษาไว้ไง

แต่ถ้าเราจะมาประพฤติปฏิบัติเรามีสติปัญญา เราก็อยู่ในวงจรนั้น แต่เราไม่หมุนไปกับวงจรนั้น เราต้องอยู่ในวงจรนั้น เพราะเราเกิดมาเป็นมนุษย์นะ เกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์เป็นสัตว์สังคม เราต้องอยู่กับสังคมไง เราหลีกเลี่ยงความเป็นมนุษย์ไม่ได้ ถ้าเราหลีกเลี่ยงได้ เราไม่มีปากมีท้อง เราก็ไม่ต้องอยู่ต้องกิน เราก็สบายสิ ทีนี้เรามีปากมีท้อง เราเป็นญาติกันโดยธรรมชาติเกิดมาทุกคนมีปากมีท้องเหมือนกัน ต้องทำมาหากินเหมือนกัน ต้องมีอาชีพเหมือนกัน แต่ต้องมีคุณธรรมในหัวใจของเราด้วย ให้หัวใจเรามีหลักมีเกณฑ์ของเรา แล้วเวลาเรามาฝึกหัด

เราได้ปลา เราจะตกเบ็ด เราจะหาปลา เราหาปลา เราหาปลาของเรามันเกิดปัญญาแล้วเกิดปัญญานะ มันจะหาเวลาของตัวเอง เราก็ทำหน้าที่การงานมาพอแรงแล้ว สรรพสิ่งทุกอย่างก็ได้ทำมาแล้ว แต่สมบัติของตนยังไม่ได้หาเลย สมบัติของตน สติ สมาธิ ปัญญา ถ้าไม่มีสมาธิ

ขึ้นมา สมบัติของเรา ถ้าใจของเรา สมบัติจริงๆ ของเรา เพราะเวลาตาย จิตออกจากร่างนี้ไป ถ้าจิตเป็นสมาธิ มันเป็นที่ไหน? มันเป็นที่จิต ถ้ามีปัญหา ปัญหามันเกิดที่ไหน? มันเกิดที่จิต ถ้าปัญหามันเกิด ภาวนามยปัญญาในพระพุทธศาสนา ถ้ามันเกิดที่จิตขึ้นมา มันมีกำลัง นี่ไง ที่ว่าสังคมเขาหมუნไป เราก็ไม่หมუნไปกับเขา แต่เราก็ออยู่กับเขา แต่เราไม่หมუნไปกับเขา โลกธรรม ๘ ไม่สามารถสั่นคลอนหัวใจอันนี้ได้ไง ถ้าเรามีสติมีปัญหา เราปฏิบัติของเรา ถ้าปฏิบัติของเรา มันจะเป็นความจริง แล้วมันจะเป็นพระเป็นมารมาจากไหนละ

เวลามันเป็นมรรค เป็นมรรคมันก็เป็นฝ่ายพระ มันเป็นมรรค เวลามันเป็นมิจฉาทิปฏิบัติละ มันเป็นมารละ มันเป็นมาร เวลาปฏิบัติไปมันล้มลุกคลุกคลานๆ เราทำของเรา เราปฏิบัติของเรา มันจะได้ประโยชน์กับเรา ประโยชน์คืออะไร ประโยชน์คือประสบการณ์ไง ถ้าประสบการณ์มันเกิดขึ้นมา

ถ้าคนที่เขามาพูดถึงการปฏิบัติเขาไม่มีประสบการณ์อันนี้ มันจะเป็นจริงได้อย่างไร มันก็ท่องจำมาทั้งนั้นแหละ มันก็จำมาไง มันก็ศึกษามาไง ปริยัติไง มันไม่มีความจริงขึ้นมาไง ถ้าความจริงก็เป็นความจริงไง ความจริงมันมีคุณค่า มันมีมูลค่าของมัน แล้วมูลค่าของมัน มันตีราคาเป็นทางโลกไม่ได้เลย มูลค่าอันนั้นนะ แต่สมบัติของเรามันเป็นมูลค่า เวลามูลค่าของเรา เวลาเขาเลิกใช้ เวลามันเสื่อมค่า มันมีเสื่อมค่า มีมูลค่าของมัน

เวลาปฏิบัติ สัพเพ ธมฺมา อนัตตา ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา ความเป็นอนัตตา เราก็ก้าวจะไม่เป็นอนัตตา กลัวมันจะไม่เป็นอนัตตา มันต้องเป็นความจริง มันเป็นอนัตตา ความเป็นอนัตตา อารมณ์ก็เป็นอนัตตา ความคิดเรามันเปลี่ยนแปลงอยู่ มันเป็นอนัตตาอยู่แล้ว แต่มันไม่มีใครรู้ใครเห็นมันไง

แต่เวลาถ้ามันจะเป็นความจริงขึ้นมา มันต้องทำความสงบของใจเข้ามา ใจสงบแล้วเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง แล้วพิจารณาไป ถ้ามันเป็น มันเป็นเพราะจิตมันเป็น มันเป็น คุณิ เราตักอาหารเข้าปาก ลิ้นของเราได้รับรส นั้น ก็ลิ้นของเราไปรู้ว่ารสดีหรือไม่ดี รสอร่อยหรือไม่อร่อย ใจของเราถ้ามันไม่ได้สัมผัส มันไม่ได้กระทำ รสของธรรมมันไม่เข้าคู่ที่ใจนั้น ถ้าใจนั้น ใจมันสงบแล้วมันยกขึ้นสู่วิปัสสนา ใจนั้นมันได้รับรส รสของธรรมขณะซึ่งรสทั้งปวง รสของธรรมมันไม่เคยได้สัมผัสไง มันถึงรสของกิเลส มารมันชนะตลอดไป พอมารชนะ

ตลอด มันก็คิดไปตามมารนั้นไง เพราะมันไม่มีรสของธรรมไง ถ้ามันมีรสของธรรมเมื่อไหร่ รสของธรรมขณะซึ่งรสทั้งปวง ถ้ารสของธรรม

โลกนี้ ในโลกนี้มีรสสิ่งใดที่สูงที่สุด รสระหว่างเพศหญิง เพศชายสัมผัสกันนั้นรสของโลก แล้วกามราคะ มันเหนือโลก มันผ่านพ้นรสอย่างนั้นไปได้อย่างไร มันผ่านหมด มันวางหมด เพราะรสของมันประเสริฐกว่า รสของมันไม่ประเสริฐกว่า ไม่มีอำนาจมากกว่า มันจะผ่านรสอย่างนี้ได้ได้อย่างไร ถ้ามันผ่านรสอย่างนี้ไป รสของธรรมขณะซึ่งรสทั้งปวง

ถ้าเราประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง ถ้าจิตสงบแล้ว คำว่า “จิตสงบ” เวลาปัญญาเราเกิด โลกเรามีปัญญากัน เวลาเราตรึกในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ มันเป็นปัญญาโลกๆ ปัญญาที่เราคิดงาน เราคิดงานเราก็ใช้ปัญญาใช้ไหม ถ้าเราตรึกในธรรม เราก็คิดธรรมะไง คิดธรรมะมาพิจารณาไป นี่พิจารณา มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ เพราะผลของมันคือสงบ ผลของมันคือปล่อยวาง ผลของมันคือปล่อยอารมณ์ ผลของมันคือปล่อยความทุกข์ความยากในหัวใจ พอมันปล่อยมันก็เป็นสมาธิ แต่พอเป็นสมาธิ คนไปเห็นมันตรงนั้นแหละ อู้หู! อู้หู!

แต่ถ้าจิตมันสงบแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา อันนั้นมันจะได้รสของธรรม มันจะเป็นสังขะความจริงขึ้นมา ถ้าสังขะความจริงขึ้นมา วันนี้นั้นพระ ถ้าจิตใจมันประเสริฐขึ้นมา แพ้เป็นพระ ชนะเป็นมาร แพ้เป็นพระ ชนะเป็นมาร เป็นสุกายิต แพ้เป็นพระ ชนะเป็นมาร แต่นี้เป็นพระ วันพระ พระผู้ประเสริฐ เราเป็นพระหรือเปล่า เราเห็นหัวใจของเราหรือเปล่า ถ้าจิตเราสงบระงับขึ้นมา จิตนี้ พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ในมหายานเขาบอกเจอปุทธะที่ไหนให้ฆ่าพุทธะที่นั่น ใ้อูเราฟังแล้วเราก็แปลกๆ เนาะ เจอปุทธะที่ไหนเราฆ่าพุทธะที่นั่น แต่ธรรมดาเราเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาก แม้แต่แร่ธาตุเรามาหล่อเป็นรูปเหมือน เป็นพระพุทธรูป เรายังกราบยังไหว้เลย แล้วไปเจอปุทธะจะไปฆ่าได้อย่างไร นี่ไง จุดและต่อมอันนั้นนั่นล่ะพุทธะ จุดและต่อมอันนั้นคือพญามาร อวิชชาอุปจยา สงฺขารา สงฺขารูปจฺจยา วิญญานํ เป็นปัจจัยการ

เวลาปัจจัยการของเขา เขาเขียนเป็นรูปน่าเกลียดน่ากลัวใจ มันวนในวัฏฏะ ใ้อันนั้นมันเป็นวิชาการหมดเลย แต่พอเวลาตัวเองไปเห็นนั่นล่ะ นี่ไง เห็นพุทธะ ถ้าทำลายขั้วนั้นได้ ถ้าทำลายขั้วนั้นได้ พันออกไปจากวัฏฏะ พอพันออกไปจากวัฏฏะ ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต

ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต ความรู้ความเห็นอันนั้นเป็นอันเดียวกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปอยู่ในที่เดียวกัน วิมุตติสุขเหมือนกันหมด นั่นเป็นอกุปปรกรรม อฐานะที่จะเปลี่ยนแปลง แต่ของเรา เราปฏิบัติของเราเพื่อประโยชน์กับเรา ฟังธรรมๆ เพื่อหัวใจของเรา เราฝึกฝนของเรา ด้วยอำนาจวาสนาของเรา นี่สมบัติของเรา สิ่งที่ทำบุญกุศล อำนาจวาสนาบารมี แต่ถ้าประพฤติปฏิบัติ อกุปปรกรรม สมบัติแท้

สมบัติทางโลก เราได้หาแล้ว คนมีสติปัญญา อยู่ทางโลกก็เป็นคนที่ประสบความสำเร็จ แต่เวลามาบวชแล้ว ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมาค้ำค้ำของเรา มันก็จะประสบความสำเร็จเพราะมีอำนาจวาสนาอันนั้น มันมีสัจจะ มันมีสัจจะในหัวใจ มันมีความซื่อสัตย์ การกระทำทำอย่างนั้น ไม่ไปปดมดเท็จ ถ้ายังโกหกอยู่ ความชั่วทุกๆ อย่างทำได้หมด ถ้ามันยังโกหกมดเท็จกันอยู่ เพราะเวลาปฏิบัติไปมันโกหกมดเท็จเพราะอะไร เพราะมันไม่มีรสของธรรม ไม่มีสัจธรรมอันนั้นยืนยัน ถ้าไม่มีสัจธรรมอันนั้นยืนยัน มันไม่กล้าพูดต่างจากอันนี้ไง ถ้าไม่กล้าพูดต่างจากอันนี้ต่างจากอันนี้คืออะไร คือสัจจะกลางหัวใจ

นี่ไง เราศึกษามา ใครจำสิ่งใดมาลืมหมดแหละ เรียนมาขนาดไหนก็ลืม ต้องทบทวนๆ แต่เป็นอริยสัจ ไม่มีวันลืม เพราะมันเป็นความจริง มันเป็นความจริงอันเดียวกับใจ ไม่มีวันลืม มันตายตัว มันตายอยู่กับหัวใจนั้นนะ นี่ไง สัจธรรมอันนี้ สัจธรรมอันนี้เราถึงแสวงหากัน แล้วมีอยู่ทุกคน อยู่ในใจของเรา วันพระๆ พระผู้ประเสริฐ พุทธะในหัวใจของเรา เราดูแลพุทธะในหัวใจของเรา แล้วพยายามประพฤติปฏิบัติของเรา หาสมบัติของเรา สมบัติอันนี้สมบัติของเรา เอวัง